

नेपाल खाद्य संस्थान
७ तह वरिष्ठ अधिकृत (कानून) पदको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
एवं परीक्षा योजना

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसारका चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न	२० प्रश्न X २ अङ्क = ४० अङ्क	१ घण्टा ४५ मिनेट
				छोटो उत्तर लामो उत्तर	४ प्रश्न X ५ अङ्क = २० अङ्क ४ प्रश्न X १० अङ्क = ४० अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	६ प्रश्न X १० अङ्क = ६० अङ्क २ प्रश्न X २० अङ्क = ४० अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरू सोधिनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :-

नेपाल खाद्य संस्थान
७ तह वरिष्ठ अधिकृत (कानून) पदको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र:- सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन

खण्ड (क) – (४० अङ्क)

१. सामान्य ज्ञान

- १.१ नेपालको भौतिक, सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक भूगोल सम्बन्धी जानकारी
- १.२ नेपालका प्रमुख प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू तथा भौगोलिक विविधता र जनजीवन
- १.३ नेपालको प्राचीनकाल, मध्यकाल र आधुनिक इतिहास
- १.४ नेपालको सांस्कृतिक, धार्मिक एवं मौलिक परम्परा, जातजाति, भाषाभाषी, कला र साहित्य
- १.५ नेपालमा कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, विद्युत, वैदेशिक रोजगार र मानव संसाधनको अवस्था तथा आर्थिक विकासमा यिनको योगदान
- १.६ नेपालमा योजनावद्ध विकास र चालु आवधिक योजनाको सामान्य जानकारी
- १.७ नेपालको वर्तमान संविधान सम्बन्धी जानकारी
- १.८ नेपाल खाद्य संस्थान सम्बन्धी जानकारी
- १.९ संयुक्त राष्ट्रसंघ (UNO), दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (SAARC), अन्तर्राष्ट्रिय खाद्य तथा कृषि सम्बन्धी संघ संस्थाहरू: इफड (IFAD), खाद्य तथा कृषि संगठन (FAO), विश्व खाद्य कार्यक्रम (WEP) र विश्व व्यापार संगठन (WTO) सम्बन्धी जानकारी
- १.१० पर्यावरण, दिगो विकास, वातावरण, प्रदूषण, जनसंख्या, शहरीकरण, जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधता एवं विज्ञान र प्रविधिको महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू बारे जानकारी
- १.११ राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरू

खण्ड (ख) – (६० अङ्क)

२. सार्वजनिक व्यवस्थापन

- २.१ सार्वजनिक व्यवस्थापन : परिचय, कार्यक्षेत्र, नवीनतम अवधारणा, विद्यमान चुनौतीहरू
- २.२ संगठनको परिचय, स्वरूप, सिद्धान्त तथा संगठन गठनका आधारहरू
- २.३ संगठनमा संचार, समन्वय, सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकनको महत्व
- २.४ व्यवस्थापनको अवधारणा, प्रकार र आधारभूत सिद्धान्तहरू
- २.५ मानवश्रोत व्यवस्थापन : प्राप्ति, विकास, उपयोग र सम्भार
- २.६ व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, अधिकार प्रत्यायोजन, निर्णय प्रक्रिया र नेतृत्व
- २.७ समय व्यवस्थापन, परिवर्तन व्यवस्थापन, द्वन्द्व व्यवस्थापन, गुनासो व्यवस्थापन, ज्ञान व्यवस्थापन, संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशिलता र समूहगत कार्य
- २.८ वार्ता तथा संभौता सम्बन्धी सैद्धान्तिक र व्यावहारिक ज्ञान
- २.९ सार्वजनिक सेवा प्रवाह र सार्वजनिक सेवा वडापत्र
- २.१० विश्वव्यापीकरण, उदारीकरण र निजीकरण
- २.११ सार्वजनिक -नीजि साभेदारी (PPP) को अवधारणा र प्रयोग
- २.१२ नेपाल खाद्य संस्थानको संगठनात्मक संरचना, कार्यक्षेत्र, विद्यमान अवस्था, सम्भावना र चुनौतीहरू
- २.१३ नेपालमा खाद्यान्न उत्पादनको वर्तमान अवस्था, माग र आपूर्ति तथा बजार व्यवस्था
- २.१४ खाद्य सुरक्षा र खाद्य सम्प्रभुता

३. व्यवसायिकता, सदाचार र नैतिकता

- ३.१ सार्वजनिक जवाफदेहिता र उत्तरदायित्व
- ३.२ व्यवसायिकता, सदाचार र नैतिकताको अवधारणा र आयामहरू
- ३.३ सार्वजनिक प्रशासनमा व्यवसायिकता, सदाचार र नैतिकताको प्रबर्द्धनका उपाय र वर्तमान अवस्था
- ३.४ भ्रष्टाचार निवारण तथा भ्रष्टाचार निवारणका लागि गरिएका व्यवस्थाहरू
- ३.५ सामाजिक न्याय तथा समानता

द्वितीय पत्र:- सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) – (५० अङ्क)

१. नेपालमा संवैधानिक विकासक्रम
२. नेपालको संविधान (२०७२) र यसको कार्यावन्त्यन पक्ष
३. कानूनका सिद्धान्त
  - ३.१ कानूनी शासन सम्बन्धी सिद्धान्त
  - ३.२ शक्ति पृथकीकरण र शक्ति सन्तुलन
  - ३.३ प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त
४. कार्यविधि कानून, न्याय तथा कानूनका विविध पक्षहरु
  - ४.१ देवानी र फौजदारी कार्यविधि
  - ४.२ विशेष र संक्षिप्त कार्यविधि
  - ४.३ म्याद, हदम्याद, प्राडन्याय, हकदैया, क्षेत्राधिकार र नजिरका सिद्धान्त
  - ४.४ प्रमाण कानूनका आधारभूत सिद्धान्त
  - ४.५ कानून व्याख्याका सिद्धान्त
  - ४.६ दण्डका सिद्धान्त
  - ४.७ अदालतको अधिकार क्षेत्र र यसको प्रयोग
  - ४.८ सार्वजनिक सरोकारको विवाद र रिट सम्बन्धी जानकारी
  - ४.९ न्यायिक पुनरावलोकन
  - ४.१० न्यायिक सक्रियता (Judicial Activism) र न्यायिक आत्मसंयम
  - ४.११ विवाद समाधानको बैकल्पिक उपाय (Alternative Dispute Resolution)
  - ४.१२ रिट निवेदन, लिखित जवाफ र प्रतिरक्षा
  - ४.१३ कानूनी राय र कानूनी रायको उपयोगिता
  - ४.१४ बहसकला र बहस व्यवस्थापन
  - ४.१५ पीडित न्याय प्रणालीको अवधारण र प्रयोग
  - ४.१६ मानव अधिकार र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको अवधारणा
  - ४.१७ वातावरणीय न्यायको अवधारणा
  - ४.१८ उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी
  - ४.१९ कानूनी लिखत सम्बन्धी ज्ञान र मस्यौदा सम्बन्धी सीप
५. प्रशासनिक कानून सम्बन्धी
  - ५.१ प्रशासनिक कानूनको परिचय
  - ५.२ प्रशासनिक निकायको न्यायिक अधिकार
  - ५.३ प्रशासनिक कार्यको न्यायिक नियन्त्रण
  - ५.४ प्रत्यायोजित व्यवस्थापन

नेपाल खाद्य संस्थान
७ तह वरिष्ठ अधिकृत (कानून) पदको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

६. ऐन र नियमहरू

- ५.५ संस्थान ऐन, २०२१
- ५.६ नेपाल खाद्य संस्थान कार्यालय सञ्चालन तथा कर्मचारी सेवा शर्त र सुविधा सम्बन्धी विनियमावली २०६४
- ५.७ खाद्य ऐन, २०२३ र खाद्य नियमावली, २०२७
- ५.८ करार ऐन, २०५६
- ५.९ कम्पनी ऐन, २०६३
- ५.१० उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५४ र उपभोक्ता संरक्षण नियमावली, २०५६
- ५.११ वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४
- ५.१२ स्टाण्डर्ड नाप र तौल ऐन, २०२५ र स्टाण्डर्ड नाप र तौल नियमावली, २०२७
- ५.१३ नेपाल गुणस्तर प्रमाण चिन्ह ऐन, २०३७ र नेपाल गुणस्तर प्रमाण चिन्ह नियमावली, २०४०
- ५.१४ विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९
- ५.१५ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- ५.१६ दाना ऐन २०३३ र दाना नियमावली, २०४१
- ५.१७ पशु वधशाला र मासु जांच ऐन, २०५५ ,
- ५.१८ आयोडिनयुक्त नून (उत्पादन तथा बिक्री वितरण) ऐन, २०५५
- ५.१९ जीवनाशक विषादी ऐन , २०४८
- ५.२० आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तु (बिक्री वितरण नियन्त्रण) ऐन , २०४९
- ५.२१ न्याय प्रशासन ऐन, २०४८
- ५.२२ कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१०
- ५.२३ प्रमाण ऐन, २०३१
- ५.२४ सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ र सरकारी मुद्दा सम्बन्धी नियमावली, २०५५
- ५.२५ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५
- ५.२६ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४